

Årsplan 2025/2026

Drømmehagen barnehage: Floghaugane 61, 5918 Frekhaug
Drømmehagen gård: Mjåtveitstø 65, 5918 Frekhaug

Administrasjon tlf: 47 97 93 00 / 47 97 93 01
Daglig leder Mariann L. Soltveit mob: 906 30 815
Styrer/faglig leder Jeanette Raa Marøy mob: 988 13 790

Facebook: Drømmehagen barnehage
Internettside: www.drommehagenbarnehage.no
Åpningstider: kl 07.00 - 17.00

VÅR DRØM

Vi som eiere ønsker at Drømmehagen barnehage skal være et spennende og anerkjennende sted hvor barna gleder seg å komme til og hvor de kjenner seg verdifull, hørt og sett. Et sted som lever og fylles av spenning, latter og hygge. Hver dag skal vi arbeide for at lek, fantasi og drømmer får utfolde seg hånd i hånd med utforsking, eksperimentering og læring. Vi vil skape en drøm full av undring, eventyr, drama, sang, musikk og fortelling.

Skal vi klare våre målsetninger må vi ha ledere og kollegaer som setter barna først og som respekterer dem og lytter til dem. Vi jobber for å ha motiverte medarbeidere som gjør sitt ytterste for å yte det beste for «våre» barn og deres foreldre. Vi tror at en ytterligere styrking av vår kultur med de fem kjerneverdiene, **Forskende, Lekende, Inspirerende, Nytenkende og Kunnskapsrike**, vil være oppskriften på hvordan vi bygger stein på stein for å oppnå våre mål i fremtiden.

«**Et barn har hundre språk, men frarøves nittini. Skolen og kulturen skiller hodet fra kroppen.**» (Loris Malaguzzi). Vi som eiere har valgt at Drømmehagen barnehage skal drives etter inspirasjon fra Reggio Emilia filosofien. Vi mener at alle mennesker er født som svært kreative, men at samfunnet tar fra oss mye av denne kreativiteten ved å oppdra oss til å bli like og marsjere i takt. Vi ønsker å hente ut det beste fra filosofien fra Nord-Italia og kombinere det med arbeidsmetodikken fra tilknytningsteorien i Circle of Security. Dette i kombinasjon med høy grad av barns medvirkning, fokus på natur- og friluftsliv, samt fokus på mat og ernæring, tror vi at vi kan sikre oss et godt barnesyn og det beste barnehagetilbudet.

Eierne av Drømmehagen barnehage ønsker at vi skal utforske naturen enda mer i fremtiden. Vi er overbevist om at de positive effektene av å være ute i naturen er altomfattende: kroppslig/sanselig, helsemessig, sosialt når det gjelder utvikling av følelses- og fantasiliv, opplevelse av tilhørighet og av personlig identitet og konsentrasjonsevne.

Vi er stolte over oss selv for å ha våget å satse på mattilbudet og god ernæring som et av våre hovedsatsningsområder. Takket være vår superkokk og alle våre dyktige medarbeidere, og ikke minst våre medvirkende barn, har vi lyktes svært godt med dette. I 2019 vant nemlig Drømmehagen barnehage Årets Matgledepris 2019. Vi gleder oss til videre å inspirere og utforske hvordan vi kan bli enda FLINKere til å skape sunne og spennende matopplevelser i naturen sammen med barna.

Vi gleder oss over det store engasjementet og kreativiteten i arbeidet som gjøres hos oss hver eneste dag, og videreutviklingen som blant annet skjer under ledelse av vår kreative leder. Kanskje vi etter hvert blir så FLINKE at vi tør å ta steget videre til å lære andre opp andre i vår inspirasjon, motivasjon og arbeidsmetodikk?

OM OSS

Drømmehagen barnehage har vært i drift siden august 2013. Vi er en ung organisasjon som har fått gode erfaringer som kan brukes videre i vår pedagogiske virksomhet. Våre satsingsområder er natur og friluftsliv, kombinert med filosofien fra barnehagene i Reggio Emilia i nord-Italia. Vi er også opptatt av å gi barna næringsrik og sunn kost i barnehagen, noe som vi håper danner grunnlaget for deres valg av matvarer senere i livet. Å vinne Årets Matgledepris i 2019 var også en stor motivasjon til å fortsette arbeidet med å spre matglede og inspirere barn og foreldre i Drømmehagen barnehage!

Erfaringene våre sier noe om hva som skal til for å oppnå trivsel, trygghet og utvikling i barnehagen. Vi vektlegger fokus på kvaliteten i voksenrollen som har stor betydning for barnas trivsel og utvikling. Erfaringene viser også at barna trives godt ute på turene, blir mindre syke og får bedre motorikk og språk av å bevege seg i ulendt terreng og vår vakre natur.

Sommeren 2016 kjøpte vi en nydelig gård på 147 mål i Mjåtveitstø. Dette gjorde vi for å øke kvaliteten og opplevelsene i barnas uterom. Planen vår er å flytte deler av barnehagedriften til gården, ved at en eller to rene friluftsavdelinger får permanent oppholdssted der. På gården har vi mange muligheter, vi har løe, våningshus, hønsehus og nøst. Vi har fått laget gapahuk, satt opp lavvo og laget flere fine leir- og aktivitetsplasser. I tillegg har vi høner som er tamme og som barna koser med, og som gir oss egg hver neste dag. Der er også mange bærbusker og frukttrær. Her vil barna få unike muligheter til førstehåndskunnskap i naturen samtidig som rammeplan for barnehagers fagområder vil bli ivaretatt.

I 2015 startet Drømmehagen barnehage et prosjekt om lederrollen i barnehagen. Vi er opptatt av å få et samstemt lederteam, da forskning viser at dette er viktig i arbeidet for å oppnå god kvalitet for barna. Barnehagen skal være en lærende organisasjon. Vi skal vise evne til kontinuerlig refleksjon slik at vi kan bli bedre og bedre. Vi må reflektere over hvorvidt de målene som settes og veivalgene som gjøres, er riktige for det enkelte barn, barngruppen, foreldrene og personalet. Dette er ledernes oppgave å dele med personalet og få til. Dette prosjektet jobber vi fortsatt kontinuerlig med.

Vår personalgruppe teller nå 42 årsverk. Personalgruppen har en kompetanseplattform som Drømmehagen barnehage gjør god nytte av. Vi har full dekning av barnehagelærere. Barnehagen er også praksisbarnehage for NLA, og vi får mye ny inspirasjon og kunnskap fra studentene som er i praksis her. Vi skal sikre påfyll av kunnskap om satsingsområdene våre med jevne mellomrom, og vi har jevnlig medarbeider- og brukerundersøkelser.

Vi har daglig leder, faglig leder/styrer og kokk i staben vår. Kombinasjonen av å ha både en administrativ leder og en faglig leder opplever vi gir et konstruktivt bidrag til videreutviklingen av vår kompetente og positive personalgruppe. I tillegg har vi tidligere styrer (nå pensjonist), Torill Seliussen, som vår veileder innen Reggio Emilia filosofien.

Vi vektlegger et godt samarbeid med foreldre/foresatte, og er åpne for en dialog der det er behov. Foresatte og personalet har felles interesser. Barna skal trives og ha en positiv utvikling. Sammen med barnas hjem ønsker vi å skape en god hverdag med spennende aktiviteter og tilrettelagte utfordringer for det enkelte barn. Vi ønsker å gi barna den basiskunnskap

de har behov for når de skal inn i skolen. Her har vi en god dialog med et aktivt og interessert foreldreutvalg (FAU) og skolene.

Velkommen til nytt barnehageår i Drømmehagen barnehage!

Drømmehagen barnehage ønsker gjennom denne årsplanen/ virksomhetsplanen å vise noe av innholdet i barnehagen, hvilke mål vi setter oss og hvordan vi sammen skal arbeide for å nå disse målene. Årsplanen er først og fremst en plan og en fagbok til personalet, og skal brukes som et arbeidsredskap. I tillegg skal det være en hjelp til å nå de målene vi har satt oss. Den kan også være god informasjon til foreldre og andre interesserte om de planer, mål og arbeidsoppgaver vi har i barnehagen. Heftet er utformet som en presentasjon av barnehagen. I årsplanen skal det bare gjøres nødvendige rettelser for hvert år, så som for eksempel årstema, fokusområder, etc.

ET BARN HAR HUNDRE SPRÅK

Av Loris Malaguzzi

Et barn har hundre språk
men frarøves nittini.
Skolen og kulturen skiller hodet fra kroppen.
De tvinger en til å tenke uten kropp
og handle uten hode.
Leken og arbeidet,
virkeligheten og fantasien,
vitenskapen og fantasteriet,
det indre og det ytre,
gjøres til hverandres motsetninger.

Man ber barn:

Å tenke uten hender,

Å handle uten hode,

Å lytte men ikke tale,

Å begripe uten glede i å henføres og overraskes
annet enn til påske og jul.

Man ber dem:

Å bare oppdage den verden som allerede fins,
og av alle hundre språk frarøver man dem nittini....

Innhold:

Om oss	03
Et barn har hundre språk	05
Innhold Mer om årsplanen	06
Bemanning	07
Barnehagens mål og visjon	08
Barnehagens lovverk, styringsdokumenter, planer.	10
Trygghetssirkelen	16
Satsingsområder	18
Gleding i barnehagen	33
Meldeplikt – barnevernet	36
Barns medvirkning	37
Barnehagen skal fremme dannings	38
Lek	39
Barnehagen som kulturarena	40
Overgang barnehage – skole	42
Tema for barnehageåret 2022-2023.	45
Observasjon – TRAS –Alle med- språktreningsgrupper	48
Vurdering av arbeidet i barnehagen	49
Kompetanseutvikling hos personalet	51
Kontaktinformasjon	55

Mer om årsplanen:

Alle barnehager skal ha en årsplan. Denne planen er utgangspunkt for barnehagens innhold gjennom året.

For foreldrene er årsplanen et utgangspunkt for å kunne være med på å påvirke barnehagens innhold. Planen blir derfor alltid drøftet i barnehagens samarbeidsutvalg (SU).

For eier er årsplanen en plan for de målene de vil at personalet skal arbeide mot, og de arbeidsmetoder de skal bruke.

Årsplanen gir informasjon om det pedagogiske arbeidet til eier, politikere, kommune, barnehagens samarbeidspartnere og andre interessenter.

Grunnlaget for årsplanen legges gjennom grundige drøftinger i personalet, for å finne Drømmehagen barnehages pedagogiske plattform.

Årsplanen i Drømmehagen barnehage består av en virksomhetsplan og et informasjonshefte for foreldrene.

Bemanning

Drømmehagen barnehage er en privat barnehage i Mjåtveitmarka i Alver kommune. Barnehagen hadde per 15.12.2024 42 årsverk. PBL-barnehagen har gode lønnsvilkår gjennom PBL Tariff og har en offentlig lik pensjonsavtale.

Barnehagen er en enkeltstående barnehage og eies og drives av Mariann Lønning Soltveit og Fredrik Seliussen. Styringsorganet består av et eierstyre, et samarbeidsutvalg og et foreldreråd. Barnehagen ledes av en administrativ leder og en faglig leder i felleskap.

Drømmehagen barnehage er organisert som en avdelingsbarnehage med 8 avdelinger. I tillegg har vi et kjøkken som er hjertet i barnehagen vår. Vi har 4 småbarnsavdelinger; Lilleputtland, Eventyrland, Lønneberget, Villa Villekulla, og 4 avdelinger for barn over tre år; Fantasia, Soria Moria, Blåfjell, Drømmehagen gård/Narnia.

Fra 01.08.18 ble det i alle norske barnehager innført en ny bemanningsnorm og et skjerpet krav til pedagogtetthet. Bemanningsnormen sier at barnehagens samlede pedagogiske bemanning skal tilsvare maksimum 6 store barn per voksen eller maksimum 3 små barn per voksen. Barnehagen står fritt til å disponere ressursene hvor behovet er størst, og barnehagens ledelse vurderer løpende hvordan de ansatte disponeres for å gi en høyest mulig faglig kvalitet og et best mulig samlet barnehagetilbud. Drømmehagen barnehage har siden oppstart 1.8.2013 tilfredsstilt kravene til voksen- og pedagogtetthet som ble innført i 2018.

BARNEHAGENS MÅL OG VISJON

Våre mål og visjoner er forankret i vårt verdisyn. Verdiene er grunnlaget for hvordan vi ønsker at det enkelte barn, foreldre og personalet skal oppleve kulturen og samarbeidsformen i Drømmehagen barnehage.

Vi har sammen med personalet jobbet oss frem til noen kjerneverdier som vi i Drømmehagen ønsker å bli assosiert med, og som vi skal arbeide etter sammen med barna i Drømmehagen:

Forskende

Lekende

Inspirerende

Nytenkende

Kunnskapsrike

FLINK

Vi voksne skal være forskende i vårt arbeid sammen med barna. Vi skal være lekende og inspirerende, og våge å tenke «ut av boksen» i planleggingen av det pedagogiske arbeidet. Videre skal vi til enhver tid holde oss faglig oppdatert, tilegne oss ny kunnskap og sette oss i relasjon til det tema eller emnet som vi skal jobbe med.

Mål

«Drømmehagen barnehage skal gjennom lek skape kreativ læring»

Visjon

«Første steg til å nå dine drømmer»

Vi ønsker at Drømmehagen barnehage skal være et spennende sted hvor barn gleder seg å komme til. Et sted som lever og fylles av undring, spenning, latter og glede. En barnehage der lek, fantasi og drømmer får utfolde seg hånd i hånd med utforsking, eksperimentering og læring. En drøm full av undring, eventyr, drama, sang, musikk og fortelling.

Vi voksne skal være engasjerte og trygge på oss selv. Vi skal være nærværende, våge å spille på følelser og uttrykke oss på ulike "språk". Videre skal vi voksne ha omsorg og empati, være gode modeller, og være med å vise vei mot utvikling og modning. Vi tror at ved å lære å tenke kreativt, samarbeide med andre, og være i stand til å løse problemstillinger, gir barna de beste forutsetninger for å oppnå sine fremtidsdrømmer.

Barnehagens lovverk, styringsdokumenter og planer.

Drømmehagen barnehage drives etter:

Lov om barnehager, med forskrifter og merknader, forteller oss hva som skal være formålet og innholdet i barnehagen. Den sier: "Barnehagen skal være en pedagogisk tilrettelagt virksomhet". Videre sier loven noe om bemanning (antall, pedagogisk personell o.l.), og noe om krav til ute/inne areal for barna.

Barnehageloven § 1:

- Formål: "Barnehagens samfunnsmandat er å tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs – og læringsmiljø som er til barns beste. Den skal både være en pedagogisk virksomhet og et velferdstilbud for småbarnsforeldre."
- Loven sier også noe om retten barn og foreldrene har til å medvirke i barnehagen og gjennom foreldreråd og samarbeidsutvalg, litt om eiers og offentlige myndigheters plikter og krav, og den pålegger personalet å utøve taushets- og opplysningsplikt.
- Kort sagt er det denne loven som ligger til grunn for alle barnehager. Se avsnittet om barns medvirkning s.15.
- I Drømmehagen barnehage skal vi jobbe systematisk med det didaktiske arbeidet. Hva og hvorfor gjør vi som vi gjør? I faste møter og grupper planlegger, reflekterer, diskuterer og evaluerer vi det pedagogiske arbeidet.

I planleggings- og vurderingsarbeidet, sikrer vi også at barnehagen følger opp det Barnehageloven sier. Se avsnittet om "Vurdering" s 23 i Årsplanen.

Rammeplanen

Rammeplan for barnehager skisserer 7 fagområder vi skal arbeide med i løpet av barnehageåret. Dette er fagområder vi stadig er innom når vi har emner eller aktiviteter i barnehagen. For å sikre gjennomføring innenfor alle fagområdene, har vi sammen utarbeidet et eget prosesshjul med konkrete mål innenfor alle fagområdene, samt forslag til aktiviteter innenfor de ulike fagområdene. Rammeplanen er det viktigste pedagogiske arbeidsredskapet vi har, og årsplanen er forankret i denne. Rammeplan for innholdet og oppgavene til barnehager beskriver arbeidet i barnehagen. Den sier også noe om barnehagens funksjon som samfunnsmandat, rammer for planlegging, gjennomføring og vurdering av virksomheten. Emner og prosjektarbeid skal tilrettelegges slik at det foregår gjennom aktiviteter, lek og sosialt samspill.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler

Forskriften stiller en rekke krav til virksomheter som har tilsyn med og omsorg for barn. Formålet er å bidra til at miljøet fremmer helse, trivsel og gode sosiale- og miljømessige forhold. I tillegg til å forebygge skader og sykdom.

Barnehagens årsplan

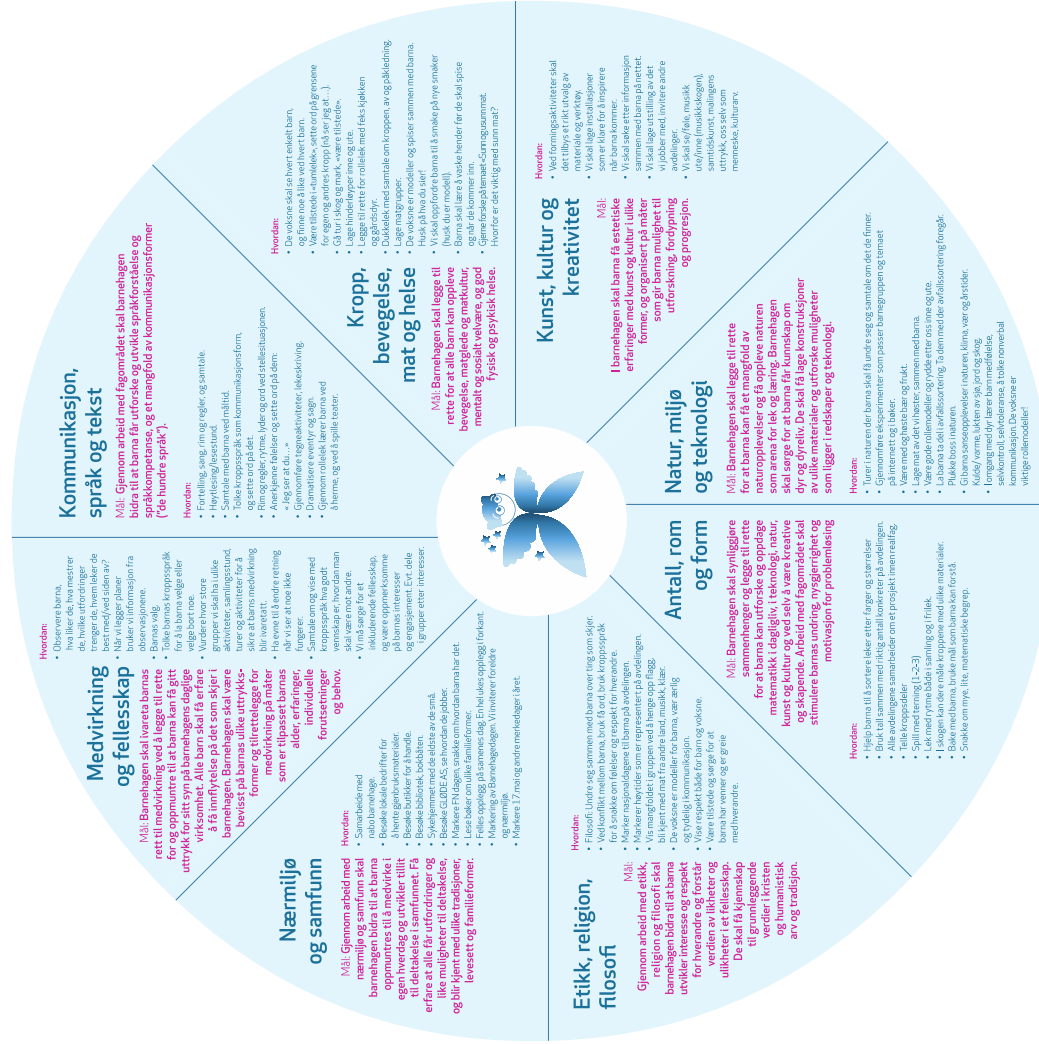
Barnehagens vedtekter

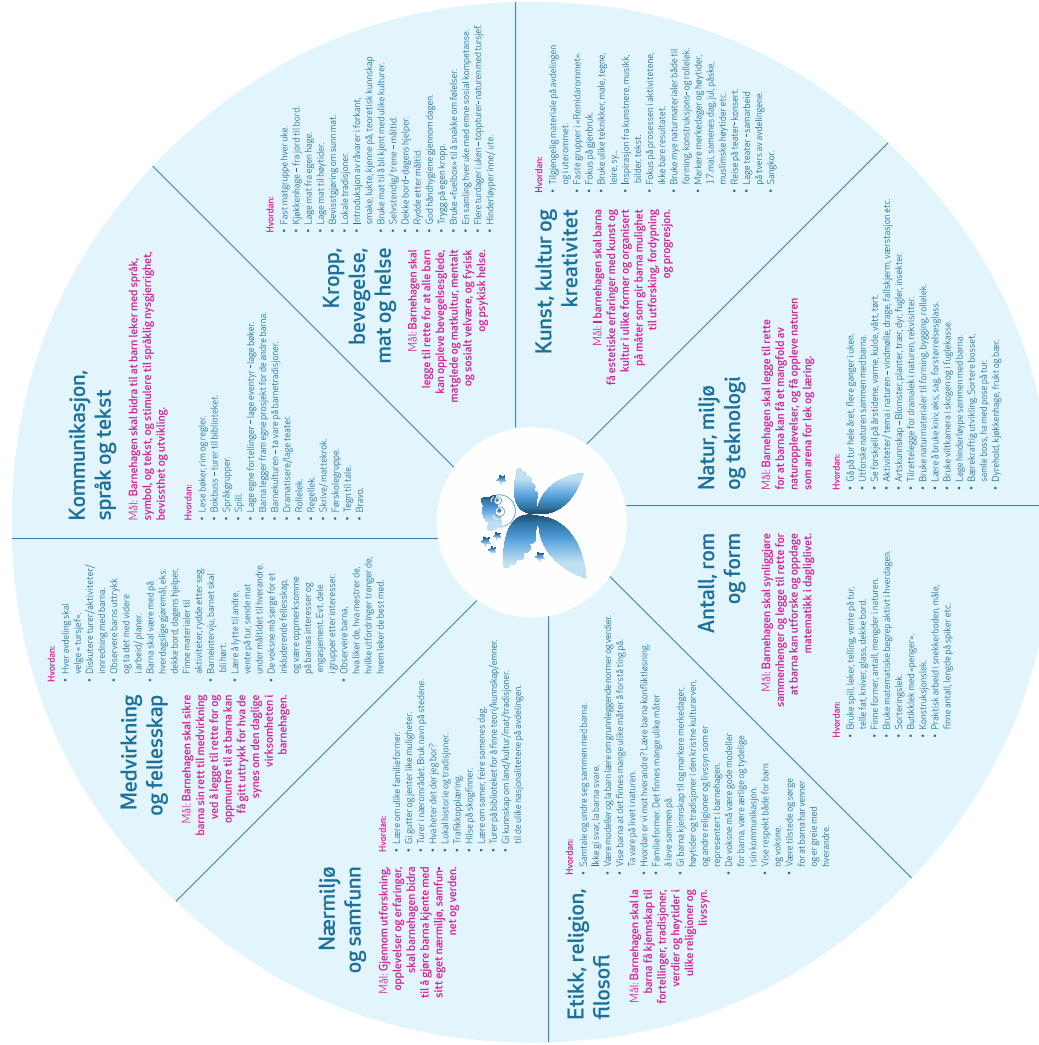
Vedtektene sier noe om eierforhold, formål, opptakskriterier, åpningstid og oppsigelsestid. Videre inneholder vedtektene opplysninger om hva du kan forvente av barnehagen, og barnehagens forventinger til deg som forelder.

Fagområdene

Prosesshjul

I Drømmehagen barnehage har lederteamet sammen med øvrig personale, utarbeidet et felles prosesshjul med konkrete mål innenfor hvert av fagområdene i rammeplanen. Innenfor hvert fagområde har vi sammen laget felles og konkrete tiltak til hvordan vi kan oppnå disse målene. Prosesshjulet er ment som en forenkling og konkretisering av rammeplanen i vårt pedagogiske arbeid og for å sikre at vi er innom alle fagområdene i våre aktiviteter og prosjekter.

MyKid - informasjon, planer og dokumentasjon

Barnehagen har valgt å bruke dataprogrammet MyKid som kommunikasjonsverktøy internt og ut mot foreldrene. Her finner foreldrene generell informasjon fra barnehagen, informasjon om sitt barn (passordbeskyttet) og de kan selv sende meldinger til barnehagen. Hver avdeling legger ut en ukeplan med oversikt over de faste aktivitetene hver uke, samt rapporter med bilder og informasjon om dagens aktiviteter. På ukeplanen er det informasjon til foreldrene, samt oversikt over turer, prosjektarbeid, måltider, bursdager etc. Innenfor de faste rammene ønsker vi stor grad av fleksibilitet i innholdet. Det vil si at aktiviteter og turmål kan endres underveis i samråd med barnas ønsker og interesser. Dette gjenspeiler hvordan vi arbeider med barns medvirkning og i forhold til vår filosofi. Innholdet i barnehagen vil bli dokumentert og informasjon gis til foreldre/foresatte på følgende måte:

- Tilbakemelding til alle foreldre/foresatte om dagen til barnet deres gis muntlig ved henting hver dag.
- Bilder og tekst fra utvalgte aktiviteter legges ut på foreldrenes/foresattes sider på MyKid. Bilder og tekst er nøye valgt ut som en del av den pedagogiske dokumentasjonen.
- Ukeplan og månedsbrev med informasjon legges ut på MyKid.
- Alle foreldre/foresatte får tilbud om samtale to ganger i året, og ved behov.
- Foreldremøter avholdes vår og høst.
- Årsplan og handlingsplan mot mobbing ligger tilgjengelig på Drømmehagen barnehage sin hjemmeside og i MyKid for foreldrene.

COS – TRYGGHETSSIRKELEN

Alltid: vær STØRRE, STERKERE, KLOKERE og GOD

Trygghetssirkelen

Foreldre med fokus på barnets behov

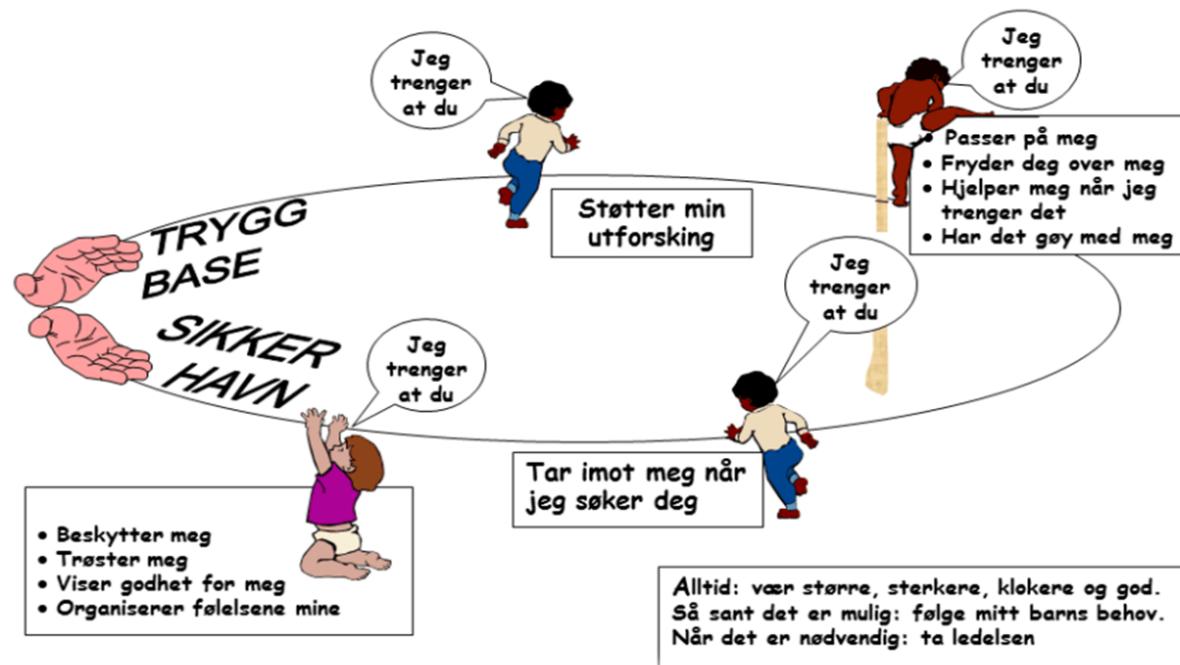
© Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell, 1999

Når det er mulig:

Følg barnets behov

Når det er nødvendig:

Ta tak/ledelse

COS er i utgangspunktet et foreldreveiledningsprogram som har som mål å fremme mentalisering av barnet (foreldreflekterende funksjon), og dermed skape grunnlag for trygg tilknytning. Tilknytningsteori har hatt stor gjennomslagskraft i klinisk og forskningsmessig sammenheng, og er i dag det ledende rammeverket for å forstå barns emosjonelle og sosiale utvikling.

Forskjellen som gjør en forskjell

Forskning viser at jo tryggere barn er, jo mer er de i stand til å:

- ✓ Oppleve mer glede
- ✓ Føle mindre sinne
- ✓ Løse problemer på egenhånd
- ✓ Gå bedre overens med venner
- ✓ Få langvarige vennskapsrelasjoner
- ✓ Løse problemer med venner
- ✓ Få høyere selvtillit
- ✓ Vite at de fleste problemer har en løsning
- ✓ Få tillit til at gode ting vil skje
- ✓ Få tillitt til mennesker de er glad i
- ✓ Vite hvordan man er gode med andre mennesker rundt seg

Dette er noe vi i Drømmehagen har som en del av vår arbeidsmåte i og mot barn, hvordan vi identifiserer behovet til barnet og hvorvidt vi trenger å følge barnet eller ta tak. I Drømmehagen barnehage har faglig leder/styrer og daglig leder/eier tatt sertifiseringskurset til COS for lettere å kunne implementere arbeidsverktøyet i barnehagen, samt ha opplæring for egne medarbeidere og foreldre. I løpet av 2020/21 har også alle i personalet fått kursdeltakelse i COS i regi av kommunen. Foreldre i Drømmehagen barnehage får muligheten til å delta på kurset i regi av Alver Kommune.

«Barnets hjerne er en lampe, tilknytning er at kontakten settes i.» (Daniel J. Sigget)

SATSINGSOMRÅDER

REGGIO EMILIA FILOSOFIEN - «Det man hører, glemmer man. Det man ser, husker man. Det man gjør, forstår man.»

Arbeidet i Drømmehagen barnehage er inspirert av en filosofi som oppsto i Italia, nærmere bestemt i byen Reggio Emilia tiden etter 2. verdenskrig. De voksne skal legge materialer og aktiviteter til rette for at barna skal få mulighet til å tilegne seg nye opplevelser, nye måter å leke på og ny kunnskap. De voksne (pedagogene) skal støtte barna og inspirere dem. Rikt og tilgjengelig materiale vil inspirere til kunstneriske uttrykk. Jo flere materialer av ulik kvalitet barna har til rådighet, dess bedre blir de til å fortolke og fantasere. På gården har vi vårt eget «ReMida-senter» der barna har mulighet til å plukke akkurat de materialene de ønsker for å skape sine kunstuttrykk og fantasikreasjoner. (Remida etter resirkulering og sagnkongen MIDAS, som alt han rørte ved ble til gull).

Barns fantasi

Filosofien bygger på et helhetssyn på barn og hvordan barn lærer. Barn har fra fødselen en kompetanse som gjør at de hele tiden eksperimenterer, forsker og undersøker ting. De har en indremotivert lyst til å lære og tilegne seg kunnskap. Den vektlegger barns sanseopplevelser, og deres todimensjonale bildeforming. Grunntanken her er ethvert barns iboende egenskaper og talent. Biledspråket blir et arbeidsredskap til å oppleve, undersøke og beskrive virkeligheten, samtidig som leken og fantasien får gode vilkår. Det estetiske aspektet er viktig, og barna må særlig få lov til å uttrykke sin fantasi, kreativitet og få kunstopplevelser.

Synet på barn

” Barnet ditt er mye mer begavet enn du tror!”

Italieneren Loris Malaguzzi var barnepsykolog og pedagog i Reggio Emilia etter krigen i 1945. Han ble etter hvert barnehagesjef i Reggio Emilia. Han hadde dette synet på barn, og hevdet at barn har hundre språk, men at skolen og samfunnet frarøver dem 99. Med det mente han at barna er rikt utrustet til å uttrykke seg gjennom kroppsspråk, musikk, bevegelse og kunstneriske uttrykk, og ikke bare gjennom verbalt språk. Alt henger sammen i de hundre språkene. Barna bruker kroppen, hendene, fantasien og intellektet for å innhente kunnskaper. Dette må vi hjelpe dem til å bevare!

I Drømmehagen barnehage mener vi alle som jobber med barn er pedagoger.

Observasjon og dokumentasjon

«Gjennom pedagogisk dokumentasjon har vi mulighet til å se barnet på nytt – om og om igjen – og vi gjør oss synlige for oss selv»

(Hillevi Lenz Taguchi)

Pedagogisk dokumentasjon er en synliggjøring av samspill og prosesser i barnas aktiviteter. Dokumentasjonen kan være i form av bilder, nedskrevne samtaler, praksisfortellinger eller barnas arbeider som vises i en sammenheng, samt evaluering. Dokumentasjonen er viktig både for barna, personalet og foreldrene for å få en utvidet forståelse av virksomheten. For at dokumentasjonen skal bli pedagogisk, må den tas aktivt i bruk til refleksjon. Personalet kan bruke dokumentasjonen til å se om igjen på egen praksis og oppdage nye måter å forstå barna og egne handlinger. Dokumentasjonen gir oss mulighet til å prate om og forstå barnas opplevelse og læring på ulike måter. Ulike måter å tenke på gir oss flere muligheter til utvikling.

Sammen med barna kan vi bruke dokumentasjonen til å la dem fortelle om sin opplevelse av ulike temaer og hendelser. Samtalene fører til ny forståelse og ideer til videre arbeid. Pedagogisk dokumentasjon forutsetter en observerende pedagog som lytter til barns hundre språk, kroppsspråk og handling. Dette er en prosjekterende arbeidsmåte som motsetter seg kategorisering og reproduksjon som utgangspunkt for læring. Viktige momenter i denne arbeidsmåten er observasjon, dokumentasjon, delingskultur, refleksjon og valg for videre arbeid. Her ser vi imidlertid ikke hele ”underveis”- dokumentasjonen, den som foregår inne i menneskene! Den skjer når vi reflekterer og diskuterer hva vi så. Målet vårt er å kunne vise mye av dette gjennom den pedagogiske dokumentasjonen.

I Drømmehagen jobber vi voksne mot å få en større forståelse for hva som foregår mellom barnet og de materialene de arbeider med. Vi jobber med å observere og vektlegge det uventede som skjer. Praktisk vil det si at vi voksne må være prosessorienterte, vi må skrive ned det barna sier og gjør. I tillegg fotografere eller filme underveis. Den dokumentasjonen vi henger på veggene skal si noe om prosessen eller hva barnet tenker når det arbeider.

Undersøkelse og utforsking

Den tredje pedagog – rommet inspirerer til lek og læring.

I Drømmehagen er rommet en pedagog som inviterer til relasjon, fellesskap, lek, samhold, læring og utforskning.

Kroker, rom og verksteder skal være selvinstruerende, rikt utstyrt og oversiktlige. Rekvisitter og materiell skal inspirere barna til lek og aktivitet, og barna kan hjelpe seg selv og hverandre. Vi jobber for orden og struktur i alle rom. Pedagogene organiserer leker, verktøy, materialer og rekvisitter i et enkelt og oversiktlig system som barna forstår og lett kan finne fram i. Vi legger til rette for at barna får ta del i og medvirke i sorteringen av materialene. Det fysiske miljøet ute og inne er en viktig faktor for barnets lek og læring og skal gjenspeile den aktiviteten som er i barnehagen. Hvordan rommene er organisert og tilrettelagt, utstyr og tilgjengelighet er viktig for barnets læring og utvikling. Rommene og utvalget av materiell, rekvisitter, verktøy og leker forteller barna hvor de kan være, og hva de kan holde på med. Når alt er lett tilgjengelig, kan barna hjelpe seg selv og hverandre. Rommene blir selvinstruerende og fungerer som «den 3. pedagog».

Voksenrollen

Målet for oss voksne er å legge til rette rommene og miljøet slik at barnet opplever at det er på en oppdagelsesreise hele tiden. Barn elsker glitter og stas! De ønsker rom fulle av spennende ting de kan leke med og utforske. Som voksen i Drømmehagen skal vi hjelpe barna til å oppdage sine egne skjulte evner. Det går ut på at vi sammen med dem utforsker hverdagen omkring oss nøye, på nært hold og med alle detaljer. Alle de voksne er pedagoger sammen med barna. Vi skal støtte og følge dem i deres tankeprosesser, og passe på at vi ikke overkjører dem med våre meninger og ferdige svar. Om de ikke kommer frem til den konklusjonen vi mener er rett, så la dem få ha sin egen mening, de finner tidsnok den rette. Det er ikke svaret som er viktig i læringsprosessen, det er evnen til stadig å stille spørsmål, være i prosessen, reflektere og å lære hvordan man lærer. Barna er forskere på et høyt plan. Å lytte til og å se barnet, kunne reflektere og forstå hvordan barnet tenker og nærmer seg materialet er viktig.

I følge Malcom Ross' teori må barnet bli sansemessig berørt av noe, for at det skal skje en kreativ prosess.

Prosjektarbeid

Vårt utviklingsmål innenfor prosjektarbeid er at vi skal bli enda bedre på å inkludere barna i refleksjon- og dokumentasjonsarbeidet. Stille de åpne spørsmål som oppmuntrer til undring, la barna ta del i utvelgelsen av bilder og selve dokumentasjonsprosessen. Barns medvirkning og aktive deltakelse vil være hovedfokuset i denne prosessen.

Vi jobber mye i ulike prosjekter gjennom året. Her er den overordnede pedagogiske tanke å la barnas ideer, interesser, tanker og nysgjerrighet vise vei for læring. Noen prosjekter går over lang tid, andre er korte, i noen prosjekter er alle barn med, i andre er det en liten gruppe. Framdriften i et prosjekt blir en vekselvirkning mellom barnets spor og den voksnes blikk for barnet. Målet med et prosjekt er at barna skal få økt kunnskap, samtidig som de lærer noe om seg selv og samarbeid med andre. Tema for prosjektene tar utgangspunkt i barnas interesser, dagliglivet og innspill fra pedagogene.

«Det man hører glemmer man, det man ser husker man, det man gjør forstår man» (Loris Malaguzzi)

I Drømmehagen skal:

- barna skal få mulighet til en allsidig personlighetsutvikling.
- barnets selvfølelse styrkes gjennom medvirkning.
- barna skal få bruke fantasien sin.
- barna få forske, undersøke, stille spørsmål og skape.
- barna få uttrykke seg med alle sine 100 språk.

NATUR- OG FRILUFTSLIV - *Hvorfor være inne når alt håp er ute?*

Ved å være mye ute i naturen sammen blir konfliktene færre og rommet er større. I skogen må barna være med å skape leken i større grad selv. Det stimulerer til økt kreativitet også fordi det ikke ligger ferdige funksjonsleker foran dem. Ute opplever vi at barna får bedre appetitt, de blir mer slitne i kroppen enn i hodet – de blir fornøyde barn! Barna får mye konkret læring gjennom at de tar aktivt del. De ser på nært hold endringene i naturen – førstehånds kunnskap. Vi ser også at barna blir svært godt rustet motorisk ved å være mye ute i naturen. De får økt muskelmasse og overskudd som igjen stimulerer hjerneaktiviteten. En hvilestund i hengekøye mellom trærne i skogen – ja, det er også ren magi!

Å drive barnehage ute i naturen gir fantastiske muligheter!

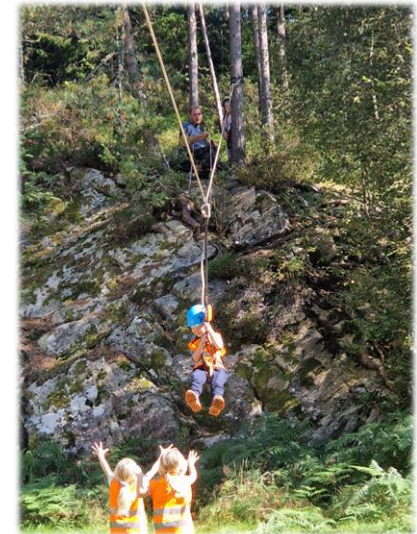
Flere undersøkelser fra en rekke land, med gode teoretiske og metodiske tilnærminger, konkluderer med at naturmøte er av stor verdi for barn og unges utvikling. De positive effektene synes å være nært sagt altomfattende: kroppslig/sanselig, helsemessig, sosialt når det gjelder utvikling av følelses- og fantasiliv, opplevelse av tilhørighet og av personlig identitet, konsentrasjonsevne, etc. (Tordsson og Vale, 2013)

- Natur- og friluftsliv er en viktig del av vår hverdag i Drømmehagen barnehage.
- Naturen er en viktig pedagogisk arena og gir oss uendelige muligheter!
- I Drømmehagen jobber vi for å ta med alle fagområdene ut i skogen, og ta med oss opplevelsene tilbake til barnehagen.
- Fysisk utfoldelse og mestring er viktige kvaliteter når det gjelder senere skrive – og leseutvikling.
- Barna skal bli oppmerksomme på alt som rører seg ute, insekter, planter og dyr. De skal lære å ta vare på naturen og det som lever der.
- Barna skal få mulighet til å skaffe seg konkrete erfaringer i naturen, i forhold til temperatur og fuktighet, årstidene, og hvordan dette henger sammen med valg av klær. Vi skal fryse litt, svette litt, ramle litt, få noen risp og vi skal oppleve å bli godt slitne. Alt skal skje innenfor trygge rammer.
- I det trygge ligger det også et moment av å kunne utfordre seg selv, få lov til å klatre så høyt som vi tør mens noen voksne passer på. Slik vil barnet lære seg respekt for naturen.
- Vi skal inkludere barna i praktisk arbeid med m.a. bruk av redskaper (kniv, øks, sag), fornuftig og sikker bruk av åpen ild, og tilberedning av mat ute i det fri.
- Vi skal jobbe for å skape robuste barn.

«Det artigste jeg veit er det jeg nesten ikke tør» (Mjaavatn, 1999)

Drømmehagen gårds- og friluftsbarnhage

1.juli 2016 overtok Drømmehagen barnehage vakre Mjåtveitstø gård med sine 147 mål og sin fantastiske beliggenhet på Frekhaug, kun 300 meter fra barnehagen vår. Her får barna i Drømmehagen barnehage lære mye om stell av ulike planter og bærbusker, oppleve sjølivet og skattene man finner langs strandlinjen. Barna steller hønene, henter egg og er med på å tilberede egg, frukt og grønnsaker vi henter på gården. I løen i vårt ReMida-rom, kan barna kunne utfolde seg kreativt gjennom ulike formingsaktiviteter, snekre i snekerboden eller oppleve teater i låvens andre etasje. Når det gjelder fysiske utfoldelser ut over det naturen i seg selv har å by på, har vi laget klatrevegg i barnehagen, og vi har egen zipline ute i skogen. I tillegg til gårdsbygningene og eget nøst, har vi flere store lavvoer plassert i Drømmedalen og en gapahuk som også blir flittig brukt av alle avdelingene i Drømmehagen.

Gården er et nydelig sted der barna kan finne ro i flotte og grønne naturomgivelser, og hvor de vil lære og få oppleve mestring og inntrykk fra mange ulike aktiviteter. Bærbusker og trær skal beskjæres, det skal sås og plantes, og barna får selvsagt medvirke i alle prosessene. Ekstra kjekt er det når vi kan høste poteter, grønnsaker, frukt og bær fra egen kjøkkenhage som vi selv har dyrket. Barna deltar i å tilberede og spise det vi høster i naturen. På våren inviterer vi også besteforeldrene til besteforeldrekafè og Bondens Marked hvor de får servert smakebiter av alt det gode vi lager av fruktene/bærene på gården. Dette gir helhetlig læring.

Kjøkkenhagen vår på gården. Et felles prosjekt for hele barnehagen hvor hver avdeling har sin egen plantekasse. Fra jord til bord.

Kylling-prosessen er spennende og lærerik for barna å delta i. Så myke og søte de er!

Barna medvirker i innhøstingsprosessen av bær og frukter på gården.

«Det artigste jeg vet er det jeg nesten ikke tør» (*Mjaavatn, 1999*). Zipline er alltid populært!

MAT OG ERNÆRING

Mat og måltid er en viktig pedagogisk arena. I Drømmehagen sørger vi for at barna får et variert og helsefremmende kosthold. Vi følger kostrådene og tar utgangspunkt i retningslinjene for mat og måltid for barnehagen fra Helsedirektoratet. I Drømmehagen barnehage har vi fokus på ren mat og råvarer, og barna får sunne og næringsrike måltider som er tilberedt fra grunnen av hver dag. Barna får oppleve matkultur og matglede, blir kjent med råvarene og hvor maten de spiser kommer fra. De får delta under innhøsting, fiske, og tilberedning av mat, både inne og ute i skogen. Kokken Silje er ivrig initiativtaker og deltar gjerne i matlagingen sammen med barna, enten det er inne eller ute i skogen. Vi er opptatt av å utvikle smakssansene til barna og alle småbarnsavdelinger har smaksverksted hvor de introduserer nye smaker en gang i uken. Vi utfordrer og oppmuntrer alle barna til å smake på nye matvarer, og gir dem et rikt utvalg av erfaringer når det gjelder mat.

Drømmehagen er en «Fiskesprell»- barnehage og har fisk på menyen to dager i uken. Vi er også en «5 om dagen»-barnehage og serverer eget fruktmåltid og ellers grønnsaker til alle måltider hver dag. Ved høytider som for eksempel til jul, lager barna hodesylte, lammerull, lammelår, gravlaks, tomatsild m.m. sammen med kokken eller på avdeling med de voksne. Barna får da med seg hele prosessen fra start med klargjøring av råvare, måling og veiing av de ulike ingrediensene, til bearbeidelse og ferdig produkt.

I 2019 vant vi som første og eneste barnehage i Norge ÅRETS MATGLEDEBEDRIFT! Konkurransen arrangeres av TINE Partner. Med i konkurransen er profesjonelle aktører fra hotell, restaurant, institusjoner, kafè og catering. Vi er stolte og ydmyke for annerkjennelsen av at våre veivalg har vært riktige. Vår kunnskapsrike og inspirerende kokk Silje, engasjerende og lekende voksne, og hjelpsomme, nysgjerrige og kompetente barn bidrar hver dag for å skape MATGLEDE i Drømmehagen barnehage.

Etter prisen fikk vi også flere henvendelser, bl.a. fra Høyskolen på Vestland, om å presentere hvordan vi jobber med mat og måltider i Drømmehagen barnehage. Vi har også bidratt med fem ulike matfilmer til konseptet Matjungelen for barnehager, hvor tema er måltidsglede, matmot, naturens ressurser, matlaging og matkultur. Henvendelser som dette er veldig inspirerende og gir en god motivasjon til videre å aktivt bruke mat og ernæring som pedagogisk arena, samt spre mer matglede i Drømmehagen i årene fremover.

Mål

I Drømmehagen jobber vi for å skape *mat- og måltidsglede*. Måltidene i barnehagen skal gi fellesskapsfølelse hos barna og oppleves som positive situasjoner både sosialt og emosjonelt. I denne situasjonen legger vi til rette for at barna gradvis lærer å mestre det å spise, smøre maten sin selv osv. Vi lærer barna hvor maten vi spiser kommer fra, hva som er bra for oss å spise og hvorfor. Når vi har natur- og friluftsliv som satsingsområde, er det også naturlig for oss å se nærmere på hva naturen har av spiselige vekster og tilberede det som ingredienser/tilbehør.

Våren 2021 laget vi en kjøkkenhage i Drømmehagen barnehage, et felles prosjekt for alle avdelingene. Det er viktig for oss å bruke gode råvarer i maten vi serverer, og vi er opptatt av at barna skal kjenne opprinnelsen til maten. Vi ønsker å la barna få lære hvordan maten blir til fra jord til bord. Kreativ leder tok initiativet til prosjektet og sammen realiserte vi drømmen om en egen kjøkkenhage på gården vår. Gjennom hele prosjektet stod barnas medvirkning i fokus, både med arbeidstegning, utforming av modell av kjøkkenhagen og i selve byggingen av plantekassene med navn på hver avdeling. Barna var også med å velge hva som skulle sås i kassene, og hver vår har de i oppgave å vanne hagen når det blir tørt. Om høsten høster vi grønnsakene og bruker disse i matlagingen. Vi har gjort oss mange erfaringer som vil være med å styrke dette prosjektet i årene fremover. Kjøkkenhagen er kommet for å bli!

Gjennom selve måltidet skal vi lære vanlig «skikk og bruk» f.eks. «takk for maten», å vente på tur og å be om å sende mat. Den gode samtalen ved bordet er viktig, så vi tar oss tid til å prate ordentlig sammen med dem under måltidet. Alle skal få tid til å spise seg mette og nyte matstunden.

Matkultur

Våren 2022 valgte vi å ta enda et steg i videreutviklingen av mat og matkultur i Drømmehagen. Hvordan kan vi knytte maten vi selv dyrker, spiselige vekster fra naturen og bær/frukter vi plukker fra egen gård, opp mot mat som kultur- og tradisjonsarena? Før pandemien hadde vi tradisjon for å invitere besteforeldrene på Besteforeldrekafè hver høst i barnehagen. Dette er noe vi har valgt å fortsette med, da vi ser at barna setter stor pris på å vise og gi besteforeldrene sine et lite innblikk i deres barnehagehverdag. Vi bestemte oss derfor for å arrangere Bondens Marked sammen med de største barna i barnehagen. Barna er med i hele prosessen fra å lage sine egne, unike skissetegninger, materialvalg til salgsbodene og i matlagingen. I prosessen har barna fått utforske ulike materialer, balanse og stabilitet ved å bygge i høyden, nøyaktighet og presisjon ved å spikre og montere ulike materialer, mestring gjennom bruk av ulike verktøy, brukt sansene og ikke minst fikk vi oppleve stor matglede i de ulike matlagingssessene.

GLEADING I BARNEHAGEN

Vennskap er viktig for barn i alle aldre

Å være venner er å møtes i et forhold hvor den enkelte opplever seg som godtatt og verdsatt for akkurat den han eller hun er. Også de yngste barna har sterke vennskspsrelasjoner, og mange barn gir uttrykk for at det beste ved barnehagen er å få møte andre barn og leke med vennene sine. Vennskap bidrar til en følelse av deltakelse og fellesskap som igjen bidrar til positiv selvfølelse. Å tilhøre en gruppe gir barn trygghet og sosial tilknytning. Opplevelser sammen med andre barn kan være veien inn i nye vennskap.

Å etablere vennskap og opprettholde dem er en viktig faktor i sosialiseringssprosessen og en forebyggende faktor mot uheldig og negativ utvikling. I Drømmehagen barnehage skal vi legge til rette for godt vennskap mellom barna. De skal få oppmuntring og ros når de gjør noe positivt for eller med andre. Dette styrker deres identitet og opplevelse av dem selv. Jenter og gutter skal være med på de samme aktivitetene, og vi skal legge til rette for oppgaver, bøker og lek som fremmer likestilling.

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Vi skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet. Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling (KD, 2006).

Dette kan være med å motvirke mobbing og er en av våre måter å motarbeide dette. Vi skal ha dramalek, sanger og eventyr om emnet. Dette kombineres godt med prosjekter mot mobbing.

Hva er mobbing?

Høsten 2019 sendte regjeringen inn en ny lov til høring; at barnehager i likhet med skolene skal ha en lov som omhandler barns barnehagemiljø. Formålet med lovreglene er å sikre alle barnehagebarn et trygt og godt barnehagemiljø. Forslagene skal også sikre at de som driver barnehager har internkontroll med barnehagens virksomhet. Videre skal forslagene sikre at kommunen som barnehagemyndighet likebehandler kommunale og private barnehager.

«Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet (Lund et al., 2015)».

Mobbing/utestenging kan skje både synlig og usynlig. De negative handlingene kan komme fra både enkeltpersoner og/eller fra en gruppe. Den som blir mobbet og utestengt opplever seg underlegen og har vanskelig for å forsvare seg, det er en ubalanse i maktforholdet. Voksne skal hjelpe barn å forstå verden, når barn skal møte hverandre og i sine sosiale prosesser. **Mobbing er sosiale prosesser på avveie. Når mobbing skjer i barnehagen, er det følelser på ville veier. Den voksnes holdninger til mobbing har stor betydning og alle voksne har en plikt til å gripe inn når de ser noe som er uakseptabelt.**

Hva gjør vi når mobbing oppstår?

I Drømmehagen har vi valgt å bruke **dialogmodellen** som verktøy. Dialogmodellen er en erfarings- og forskningsbasert modell som har sitt utgangspunkt i forskningsprosjektet "Hele barnet, hele løpet, mobbing i barnehagen". Resultater fra prosjektet, og annen nasjonal og internasjonal forskning, viser at mobbing i barnehagen finnes. Vi vet lite om utbredelsen av mobbing i barnehagen, men vi vet at det forekommer. Mellom 10-12 % av barn i norske barnehager utsettes

for mobbing og krenkelser viser forskning fra Sørlandet sykehus og Universitetet i Agder. Det vi vet om tiltak mot mobbing er blant annet at måten foreldre og ansatte i barnehagen samarbeider når mobbing skjer, er avgjørende for de barna som er involvert. Rammeplanen for barnehagen er tydelig: «Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene» (KD,2017). Sammen med foreldrene har vi et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen.

Hovedmål:

VÅGE Å VÆRE – nulltoleranse for mobbing. Kontinuerlig arbeid mot et inkluderende miljø hvor alle barn føler seg trygge og godt ivaretatt psykisk og fysisk.

I Drømmehagen barnehage har alle ansatte en handlingsplikt som innebærer:

- ✓ Undersøkelsesplikt
- ✓ Informasjonsplikt
- ✓ Plikt til å gripe inn

Planen inneholder rutiner, tiltaksplan og en sjekkliste som skal benyttes. Drømmehagen barnehage har en handlingsplan mot mobbing som skal bidra til at vi sikrer barnehagebarna et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Vårt mål er at vi gjennom dette regelverket skal bidra til å skape gode og trygge hverdager for barna i barnehagen. Vi skal ha nulltoleranse mot mobbing, som for eksempel erting, plaging eller gjentatt utestengelse fra lek. Vi har en aktivitetsplikt som skal sikre at alle barn opplever det som trygt og godt i barnehagen. Med dette menes at vi skal ha en «blå tråd» i vårt arbeid mot mobbing. Det er et kontinuerlig, langvarig og systematisk arbeid, og ikke bare noe som gjøres når det oppstår situasjoner. Handlingsplanen må gjøres kjent for alle for at det skal bli et «levende» dokument. I Drømmehagen barnehage ligger handlingsplanen tilgjengelig for alle foreldre i MyKid og for personalet i PBL Mentor.

Vi skal hele tiden jobbe med «gledning» (framsnaking av andre) for å motvirke mobbing, og for at dagens barnehagebarn verken skal få oppleve å bli krenket eller krenke andre.

Meldeplikt – barnevernet

Alle som jobber i barnehagen, må følge med på barna i barnehagen og være oppmerksom på forhold som det kan være aktuelt å melde fra til barnevernet om. Barnehageansatte har en juridisk plikt til å handle når de er bekymret (Udir.no).

Drømmehagen barnehage jobber kontinuerlig med å sette våre ansatte i bedre stand til å avdekke og handle ved mistanke om vold og overgrep mot barn. Målet er å styrke alle medarbeidere sin handlingskompetanse til å handle på bekymring om vold og seksuelle overgrep. Drømmehagen barnehage følger Stine Sofie Stiftelsen tett, og styrer og en pedagogisk leder har deltatt på barnehagepakken som de har utviklet. Stine Sofie Barnehagepakke har som mål å styrke handlingskompetansen til barnehageansatte. Det innebærer å styrke fem viktige elementer hos den enkelte ansatte.

Disse er:

- ✓ Egen kunnskap om vold og overgrep mot barn
- ✓ Personlige faktorer som mot og vilje til å handle
- ✓ Egen tro på systemet og at det nytter å melde fra ved bekymring
- ✓ En organisasjonskultur hvor det er aksept for å drøfte og handle ved bekymring
- ✓ Eget verdisyn rundt barn som troverdige vitner for eget liv

Drømmehagen har et barnas verneombud som er ansvarlig for implementering av innholdet i programmet til Stine Sofie Stiftelsen og at alle ansatte kjenner til innholdet i det aktuelle lovverket. Vi jobber systematisk og kontinuerlig med tematikken gjennom året, slik at arbeidet ikke blir tilfeldig og sammenhengende. Vi har også et godt samarbeid med barnevernet i kommunen.

Barns medvirkning

Barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1.

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet» (KD, 2017). Medvirkning er ikke det samme som å la barna velge og bestemme fritt. Å gi barn medvirkning handler i stor grad om de voksnes relasjons kompetanse i møte med barna. Alle barn skal få oppleve tilhørighet, være deltakende og ha innflytelse i barnehagehverdagen.

Vi skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er, tilpasset barnas alder, individuelle forutsetninger, behov og erfaringer. Barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale, og de yngste barna som er mer kroppslige, har også rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår. I Drømmehagen barnehage skal alle barna bli hørt og få uttrykke sine meninger. De skal få ta del i det praktiske arbeidet i barnehagen hver dag. Barnas valg, smøre egen frokost, barna som tursjefer, barna som «dagens hjelper» er noen eksempler. Når vi skal i gang med et prosjekt skal dette ha sitt utspring i barnas interesser, utsagn og/eller forslag. Vi skal gjennom hverdagen observere og reflektere over ulike hendelser som setter fokus på vår egen praksis og bidrar til ny læring og utvikling.

Barnehagen skal fremme danning

«Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverden og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske felleskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet, samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsette og følges opp» (KD, 2017).

Personalet i Drømmehagen skal som Rammeplanen påpeker:

- ✓ Observere og anerkjenne barns perspektiv og handlinger.
- ✓ Fremheve og synliggjøre mangfold og ulikheter som grunnlag for utforskning og læring.
- ✓ Støtte barns identitetsutvikling og fremme positiv selvforståelse.
- ✓ Inviterer til undrende og utforskende samtaler.

Lekens betydning for læring og utvikling:

Barn leker fordi det er gøy. Det er en av lekens egenverdier. Lek er lystbetont og indre motivert, med det menes at lek gir en slags glede eller tilfredsstillelse.

Lek er barns egen måte å lære, bearbeide og skape noe nytt på. Leken legger grunnlaget for å utvikle kunnskap og ferdigheter. Å leke er en måte å lære seg livets spilleregler på, samtidig som det er en kilde til glede. De undersøker og prøver ut mulige løsninger, og de får nye erfaringer som gir ny forståelse og ny kunnskap. Å leke med andre bidrar til at barna får erfaringer med hvordan de skal være sammen med andre, og hvordan de skal kommunisere. De får erfaringer med å vise omtanke og sette grenser for seg selv. De lærer seg hva som fungerer, og hva som ikke er hensiktsmessig.

Jo mer barn leker, desto flinkere blir de til å leke, og jo morsommere blir det å leke (Margareta Öhman, 2011).

Ansatte i Drømmehagen:

- Skal sørge for et inkluderende fellesskap at alle barn skal få delta i lek, og legge til rette for at barn kan bidra i egen og andres læring.
- Være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement og legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter.
- Støtte og berike barnas initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet, læringslyst og tiltro til egne evner.
- Vi voksne skal gi barna varierte utfordringer slik at de får mange gode erfaringer.
- Gjennom observasjoner og barnas aktive deltakelse skal vi til rette legge for og inspirere til lek med ulikt materiale.
- Barn som ikke deltar i lek, holdes utenfor eller sliter med å opprettholde gode lekerelasjoner, skal oppleve voksne som er nære og aktivt deltakende for å hjelpe dem inn i gode relasjoner med andre barn.

Barnehagen som kulturarena

«Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former, og organisert på måter som gir barna anledning til utforsking, fordypning og progresjon» (KD, 2017).

Drømmehagen barnehage skal bidra til at barna

- Får ta i bruk sin skaperglede, kreative tenkning og fantasi
- Har tilgang til materiale verktøy, teknikker, teknologi og rom, som støtter deres estetiske og lekende uttrykksformer.
- Møter et mangfold av kulturelle og kunstneriske uttrykksformer, får delta og utforske kulturopplevelser/kulturskaping, som kan gi opplevelse av mestring og glede i et sosialt og kulturelt fellesskap.
- Opplever stolthet og glede over egen kulturelle tilhørighet
- Personalet må være oppmerksom og lyttende til barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsform og fremme lysten til videre utforsking
- Vi må være anerkjennende, lydhøre og imøtekommende til barns egen barnekultur og tradisjonskultur
- Gi anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk

«Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet» (KD, 2017).

I Drømmehagen markeres Samenes dag over en hel uke hvor flere av elementene fra deres kultur er med.

Vi har flere ulike nasjonaliteter i Drømmehagen. Deres nasjonaldag feires i tråd med barna og foreldrenes ønsker.

Ellers gjennom året lager vi også mat etter oppskrifter fra andre kulturer som barna er knyttet til.

OVERGANG BARNEHAGE SKOLE

Grunnmodellen i førskoleopplegget

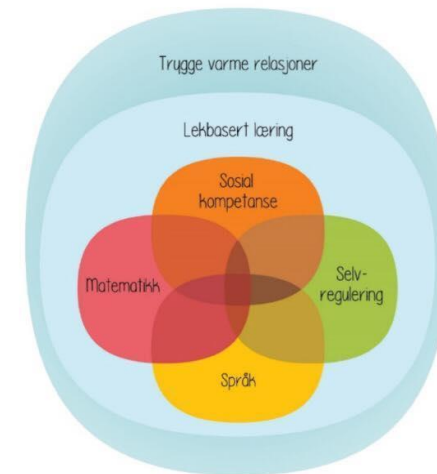
"Barnehagen skal, i samarbeid med skolen, legge til rette for barns overgang fra barnehage til 1.klasse og eventuelt skolefritidsordning. "

(Rammeplan for barnehage Kap.5.1.)

Drømmehagen barnehage legger opp til at barna skal oppleve sammenheng mellom barnehage og skole ved at de eldste barna tilbys alderstilpassede aktiviteter som innbyr til lekbasert læring, slik som er hovedmålet i Agderprosjektet – et forskningsbasert førskoleopplegg. Figuren under visualiserer de to viktigste byggesteinene i førskoleopplegget (blå sirkler ytterst). *Trygge varme relasjoner* danner den ytterste sirkelen i modellen. Det er gjennom trygge gode relasjoner med andre barn og voksne at barnet kan trives, leke, utfolde seg og lære. *Lekbasert læring* er også grunnleggende i førskoleopplegget. Vi opplever at barn lærer når de er engasjerte, i interaksjon, aktive og når de opplever mening og mestring. Dette er noe som skjer naturlig i lekbasert læring. Førskoleopplegget stimulerer innenfor fire kjerneområder som vi vet er særlig avgjørende for at barn skal klare seg bra sosialt og faglig på skolen. Vi bruker her de fire kjerneområdene som Agderprosjektet bygger på: 1 – sosial kompetanse, 2- selvregulering, 3- matematikk og 4- språk.

Sosial kompetanse er noe som vi jobber med kontinuerlig og er et område som stimuleres gjennom hele dagen – både i førskolegruppen og resten av barnehagehverdagen. Særlig i starten av førskoleåret er det nyttig å bruke spesifikke aktiviteter som stimulerer denne kompetansen. Struktur og rutiner for gruppen er også viktig å etablere den første tiden. I denne perioden legges premissene for hvordan førskoleopplegget skal være gjennom året. Viktigst i disse ukene vil være de sosiale rammene og relasjonsbygging, det er viktig at den voksne er bevisst på at oppstarten er viktig når man skal etablere et positivt klima i førskolegruppen. God stemning er et nøkkelord. Vi må skape rom for humor, medvirkning og lekenhet. Vi voksne er rollemodeller i alt vi gjør og at de voksne som er med i førskolegruppen er lekne, tøyser med språk og kan le av seg selv, har positiv effekt på gruppedynamikken. Gjennom en slik tilnærming inspireres voksne og barn til å fantasere, undre og prøve ut nye ting uten å vite svaret med en gang. Vi som voksne i gruppen skal møte og støtte hvert barn ut ifra deres forutsetninger og på en god måte, samtidig som de skal lede hele gruppen. Når en skal lede en gruppe handler det om å være **godt forberedt**, ha **trygghet** i det man holder på med, ha en **ro** og **overblikk**, og en evne til å styre de ulike prosessene på en god og tydelig måte.

TIDSPUNKT	TILTAK	ANSVAR
August siste året før skolestart	Kartlegge barna, hvor mange og hvem som skal til de ulike skolene.	Styrer/ avdelingsledere
September	Starte førskolegrupper.	Avdelingsledere
Oktober	Oppstart av språkgrupper (ut ifra behov).	Barnehagelærere
Innen februar	Innskriving på skolen	Rektor
Vår	Førskolebarna besøker skolen.	Styrer/ skole
Mai Rosaruss	Russemarkering.	Avdelingsledere/ styrer/daglig leder
Juni	Overnatting ute i skogen i lavvo, telt eller hengekøyer.	Avdelingsledere

Spikkekniv-prosjektet er en lærerik og spennende prosess for førskolebarna, hvor man også lærer å håndtere ulike typer verktøy.

Stor turglede på felles toppturer 😊

Årlig Rosaruss-seremoni for førskolebarne på gården 😊

Felles for alle førskolebarna i Drømmehagen barnehage:

- Fellestur(er) for alle førskolebarna i Drømmehagen
- Toppturer i nærmiljøet
- Felles russeknuter
- Høytidelig russedåp – med fine ord til hvert enkelt barn og utdeling av diplom/russelue
- Overnatting ute

TEMA for barnehageåret 2025 – 2026

KUNST – Det skapende barnet

Betydningen og bruken av gjenbruksmaterialer i Drømmehagen barnehage henger sammen med at barna skal få en forståelse av bærekraftig utvikling. Å ta vare på miljøet rundt oss og ved å gjenbruke materialer på ulike kreative måter, er i tråd med vår filosofi og årsplan. Målet er at barna skal få kjennskap til så mange materialer, teknikker og uttrykksformer som mulig.

KUNST og «det skapende barnet» har vært fokuset i barnehageåret 2024/2025, dette estetiske og kunstfaglige språket vil vi fortsette med i 2025/2026. Vi vil gjennom året utforske og legge til rette for kunst som uttrykksform i barnas utvikling og læringsprosesser gjennom barnas «100» språk. Kunst og kultur gir nye perspektiver gjennom læring, utforskning og egne refleksjoner. Våre observasjoner og evalueringer viser at det er mange «språk» igjen å undersøke, undre og filosofere over. Rammeplanen for barnehager legger vekt på at opplevelser med kunst og kultur kan legge grunnlaget for tilhørighet, deltakelse og skapende arbeid. Det handler om å bruke alle sansene våre i møte med verden, om å få estetiske erfaringer som gir inntrykk, og som leder til skapende uttryksprosesser.

I august/september vil det faglige fokus være «hva er barna opptatt av i møte med det estetiske e og kunstfaglige perspektivet. Vi skal observere, tilrettelegge og reflektere rundt barns «hundre» møter med kunst, og sammen med barna finne veien og videre problemstilling inn i årstemaet. Målet er ikke hva vi voksne vet om kunst og alt vi kan lage sammen med barna. Det som er interessant, er prosessen, undringen og barnas egen handlinger og uttrykk.

«Kunnskap kan ikke overføres, den må skapes i handling og refleksjon mellom mennesker» (Paulo Freire 1921-1997)

OBSERVASJON – TRAS – ALLE MED - SPRÅKGRUPPER

Observasjon

Våre ansatte skal observere både enkelte barn og barnegruppen kontinuerlig. Dette er viktig med hensyn til vurderinger av barnehagens innhold, og i forhold til å vite om våre metoder og mål samsvarer med våre forventninger. Observasjonene danner grunnlag for å evaluere, endre praksis, innhold og til videre planlegging.

TRAS og ALLE MED

I Drømmehagen barnehage bruker vi observasjonsmateriellet «Alle med». For barn som har barrierer med språk, kan TRAS (Tidlig Registrering Av Språkvansker) brukes til observasjon og vurdering av det enkelte barn. Skjemaene fylles ut og gjennomgås med foreldrene på foreldresamtalene. Alle observasjoner med TRAS og «Alle Med» skjer etter skriftlig samtykke fra foreldrene, og utføres tidlig for å kunne gå inn og gi barna litt ekstra støtte der det trengs.

Språkgrupper

Organisering

Språkgruppene utføres avdelingsvis. Aktivitetene i språkgruppen skal planlegges for å fremme språklig aktivitet, og ny forskning er ganske klar på at læring i denne alderen skjer best gjennom lek. Lekbasert læring skjer når barna får være med i aktiviteter hvor de er aktive og engasjerte, hvor de opplever mening og er i samspill med andre barn og voksne. Barnas alder, språklige ståsted og interesser må være førende for innholdet og i hvilken gruppe de skal være en del av.

Andre tiltak for å styrke språkarbeidet i barnehagen:

Barnehagen skal ha fokus på språkstimulering generelt hverdagen, vi skal være bevisst vår rolle og språkbruk i alle situasjoner. Vi skal gjenta ordet riktig, være bevisst ordlydene (overdrive lyden som er utfordrende). Bruke sanger, regler og rim til læring av nye ord og lese/snakke om bøker. Spill er også en fin kilde til god språklæring. Vi skal leke med språket.

VURDERING AV ARBEIDET I BARNEHAGEN

«Arbeidet til barnehagen skal vurderes, det vil si beskrives, analyseres, tolkes ut fra kriterium i barnehageloven, rammeplanen og eventuelle lokale retningslinjer og planer.» (Barnehageloven) Arbeidet vi gjør i barnehagen skal vurderes gjennom hele barnehageåret. I dette arbeidet ser vi på de mål vi har satt oss, rammebetingelsene vi har, selve prosessen og det resultatet vi får. For at vurderingsarbeidet skal bli best mulig, ønsker vi at alle impliserte parter skal ta del i dette arbeidet og her blir foreldresamarbeidet viktig.

Hvordan vurderer vi?

- I samtaler med det enkelte barn (ekspertene) og grupper av barn ved daglige meningsutvekslinger, morgenmøtene, på avdelingsmøter, personalmøter, planleggingsdager /refleksjonsmøter, avdelingsledermøter.
- Vi bruker kafedialog/case på personalmøter og planleggingsdager til å få fram synspunkt og vurderinger fra alle.
- Gjennom vurdering av praksisfortellinger. Alle de voksne skal ha sin bok å notere i, en eller flere praksisfortellinger blir diskutert og vurdert på avdelingsmøter og avdelingsledermøter.
- På foreldremøter.
- På foreldresamtaler, uformelle og formelle samtaler med foreldre for eksempel ved levering og henting.
- På SU møter.
- Brukerundersøkelser (foreldre og personale)
- Vi har også planleggings- og evalueringsskjema som skal brukes ved alle aktiviteter og prosjekter.

Vurderingsmøtene følger året, og skal dokumenteres. På hvert møte skal det være avsatt tid til evaluering og vurdering.

Hvem skal delta i vurderingsarbeidet?

- Faglig leder/styrer har det overordnede ansvaret for at det pedagogiske arbeidet i barnehage blir vurdert på en systematisk, planlagt og åpen måte.
- Alle ansatte skal delta i vurderingsarbeidet.
- Barnas erfaringer og synspunkt skal vektlegges i vurderingen.
- Foreldrene er med og vurderer ved å gi tilbakemeldinger og være i dialog med personalet.
- Foreldrerådet og samarbeidsutvalget har mulighet til å være med i vurderingsprosessen.

Når skal vi drive vurderingsarbeidet vårt?

(Egen plan) Dette er en fast bolk på hvert planleggingsmøte.

- Pedagogisk ledermøte hver tirsdag, 1,5 timer.
- Utviklingsmøte m/felles refleksjon over egen praksis hver 4. tirsdag i måneden, 3 timer.
- Avdelings/refleksjonsmøter hver uke –1 time.
- Planleggingsdager, 5 dager pr. år
- Personalmøter hver 6.uke, 2 eller 3 timer
- Statusamtaler hver 8. uke mellom avdelingsleder og daglig leder/faglig leder.
- Veiledningsmøte med nyutdannede barnehagelærere en gang pr mnd, sammen med faglig leder, 1 time.
- Dialogmøter med tillitsvalgte, verneombud og daglig leder hver 6. uke, 1 time.
- Foreldremøter vår og høst.
- Foreldresamtaler vår og høst.
- Foreldreundersøkelser årlig
- Medarbeiderundersøkelser annet hvert år.

Vi har egne skjema der personalet skal evaluere / vurdere hvert prosjekt eller aktivitet. Resultatet av disse vurderingene og refleksjonene gir oss mulighet til å justere/endre arbeidet underveis. Noe som igjen gir grunnlag for videre planlegging. Vi dokumenterer barnas hverdag, og legger til rette for at det finnes refleksjonsarenaer for barna. Mye av denne dokumentasjonen ligger i bunnen for videre planlegging og refleksjonsarbeid = pedagogisk dokumentasjon (jfr. Lotusark, kafedialog og dokumentasjonstrekanten).

Vurdering av årsplan:

Barnehagens årsplan følger barnehageåret. Den blir vurdert gjennom hele året. Alle pedagogiske ledere vurderer/redigerer, som så blir diskutert og vurdert på møtene våre. Deretter blir den skrevet om, vi tilføyer eller sletter avsnitt, og legger til nytt tema. Før den endelige årsplanen sendes ut, skal den godkjennes av SU. Vi arbeider etter styringsdokumentene hvert år, og ønsker ikke å endre hele årsplanen, men tilfører bare nye temaer/planer og prosjekt.

KOMPETANSEUTVIKLING FOR PERSONALET

«Barnehagen skal være en lærende organisasjon som skal være i stand til å møte nye krav og utfordringer, og som skal drive med kontinuerlig kvalitetsutvikling. Dette krever en stadig utvikling av kompetansen til alle grupper av ansatte i barnehagene. Alle ansatte er i kontakt med barna. Det er derfor viktig at alle ansatte har kunnskap om barn, barndom og barnehagens samfunnsmandat.» (Rammeplanen)

Barnehageloven har fastsatt krav til formell kompetanse for styrere og pedagogiske ledere i barnehagen (jf. 4.1.1. Lov om barnehager). Loven har ikke fastsatt krav til formell kompetanse for andre ansatte i barnehagen, men fastsetter at bemanningen må være tilstrekkelig for å kunne drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet i tråd med kravene i loven og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. (jf. St.meld.nr.41) I medarbeidersamtaler eller ved forespørsel kan personalet ytre ønsker om kurs, og vi prøver å etterkomme ønsker så godt som mulig. Vi jobber på alle fellesmøter med å utvikle organisasjonen vår, med mål om å bli en barnehage med best mulig kvalitet på alle plan. Ved å måtte sette seg grundig inn i Lov om barnehager, Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, Årsplan og Progresjonsplanene våre, bidrar det også til at hele personalet får en økt kompetanse på arbeidet i barnehagen.

Barnehager og andre fagutøvere ønsker ofte tettere bånd mellom akademia og praksisfeltet. Drømmehagen har i flere år også vært praksisbarnehage for Høgskolen Norsk Lærerakademi (NLA) og Høgskolen i Vestland, et samarbeid studentene selv har gitt gode tilbakemeldinger på og som vi som barnehage tenker er nyttig også for vår egen faglige utvikling. Vi tar årlig også imot elever fra Helse og oppvekst-linjen fra Åsane og Knarvik Videregående skole.

Oversikt kompetanseutvikling:

- Avdelingsmøter blir holdt ukentlig, med refleksjoner, drøftinger og diskusjoner.
- Ledermøter blir holdt ukentlig, med refleksjoner drøftinger og diskusjoner.
- Lederutviklingsprogram med strategisamlinger
- Praksisfortellinger. Vurdering av disse på personalmøter, avdelingsmøter.
- Personal møter og planleggingsdager med fokus på spesielle temaer vi vil utvikle oss i. Eks Workshop`s, og kafedialog.
- Sektorsamlinger i regi av Alver kommune blir holdt jevnlig med foredrag, informasjonsutveksling, drøftinger og diskusjoner.
- Kurs for pedagogiske medarbeidere, barnehagelærere og ledere på planleggingsdager og etter behov (Reggio Emilia, COS, Barnas Verneombud, m.m).
- Teoretiske og praktiske kurs. Vold og overgrep, tegn til tale, COS-kurs, Problemløsning gjennom samarbeid, Fiskesprell kurs, BRAVO kurs (språktrening), Lekelyst er noen av kursene vi har sendt personalet på. I tillegg har vi egne kurs innenfor HMS som livredningskurs, førstehjelpskurs og brannvernkurs for personalet.
- Vi oppfordrer våre ansatte til aktiv oppdatering gjennom litteratur og på internett.
- Interne kurs, der vi lærer av hverandre. De som har vært på kurs holder kurs for oss andre, bla jevnlig forelesninger/webinar om Reggio Emilia filosofien, «Naturfagets Helter»-kurs som to av våre ansatte får delta på høsten 2023.
- Faglig leder/styrer og daglig leder har sertifisert kurs i COS (Trygghetssirkelen).
- Alle ansatte har fullført COS-kurs året 2021.

Workshops hvor personalet fordypet seg i tema og setter seg i relasjon med de ulike materialene.

Plan:

August/september	Planleggingsdag – observasjonsfasen starter – filosofi, årstema/workshop prosjektarbeid
August	Strategisamling ledergruppe, Fedje
September	HMS – Emosjonelle krav forts.
November	Barnas Verneombud (Stine Sofie Stiftelsen/PBL) Planleggingsdag – Handlingsplan mobbing
Februar	Planleggingsdag – fordypningsfasen starter - årstema/workshop HMS – Stressmestring
Mars	Lederutvikling (strategisamling)
Mai	Oppsummering lederutvikling (samling)

Vi er åpen for at alle ansatte kan komme med ønsker til kurs relatert til temaet eller satsingsområdene våre. Vi har også veiledningsgruppe og reflekterende team hvor alle medarbeiderne kan komme med veiledningsgrunnlag de ønsker å drøfte, reflektere og få veiledning på. Vi har også en ansatt fagarbeider som tar barnehagelærerutdanning og to pedagogiske medarbeidere som tar videreutdanning.

Kontaktinformasjon Drømmehagen barnehage

Drømmehagen Barnehage AS

Floghaugane 61,

5918 Frekhaug.

T: 47 97 93 00/ 47979301

post@drommehagenbarnehage.no

Daglig leder: Mariann Lønning Soltveit

T: 90 63 08 16

mariann.soltveit@drommehagenbarnehage.no

Faglig leder/styrer: Jeanette Raa Marøy

Tlf 98 81 37 90

jeanette.maroy@drommehagenbarnehage.no

Avdelinger:

Lilleputtland T: 47 97 93 02

Eventyrland T: 47 97 93 03

Lønneberget T: 47 97 93 04

Villa Villekulla T: 47 97 93 05

Kjøkken/Silje T: 41 63 26 32

Narnia/Drømmehagen gård: T: 47 47 15 10

Blåfjell T: 47 97 93 07

Soria Moria T: 47 97 93 08

Fantasia T: 47 97 93 09